

Om mezelf
levend te
voelen, hield
ik van je

Om mezelf
levend te
voelen, hield
ik van je

Agne-Henrik Strid

Schrijver: Agne-Henrik Strid

Coverontwerp: Odilo Girod

ISBN: 9789402130089

© Agne-Henrik Strid

*Dit boek is opgedragen aan mijn ouders met
wie ik de camino heb gelopen.*

*En mijn vriendin en kinderen met wie ik in de
toekomst de camino hoop te lopen.*

In dit boek lopen feiten en fictie naadloos in elkaar over.

*Ik loop door een straat.
Er zit een diep gat in het trottoir.
Ik val erin.
Ik ben verdwaald... Ik ben hulpeloos.
Het is niet mijn schuld.
Het duurt een eeuwigheid om eruit te geraken.*

*Ik loop door dezelfde straat.
Er zit een diep gat in het trottoir.
Ik doe net alsof ik het niet zie.
Ik val er weer in.
Ik kan niet geloven dat ik weer op dezelfde plek
ben.
Maar het is niet mijn schuld.
Het duurt nog lang voordat ik eruit ben.*

*Ik loop door dezelfde straat.
Er zit een diep gat in het trottoir.
Ik zie dat het er is.
Ik val er weer in... Het is een gewoonte.
Mijn ogen zijn open.
Ik weet waar ik ben.
Het is mijn schuld.
Ik klim er ogenblikkelijk uit.*

*Ik loop door dezelfde straat.
Er zit een diep gat in het trottoir.
Ik loop eromheen.*

Ik loop door een andere straat.

Portia Nelson, There's a Hole in My Sidewalk
[Vertaling]: The Romance of Self-Discovery

Caminante, no hay Camino, se hace Camino al andar. Wandelaar, er is geen pad – Het pad wordt gemaakt door te wandelen.

Antonio Machado

De straatblanke (el Mono Callejero)

Ik loop. Als ik het niet meer weet, dan loop ik. Meestal 's avonds door de straten van de stad. De beste avonden zijn wanneer het windstil is en het regent. De regen jaagt andere mensen van straat, en het gekletter op de paraplu isoleert me als een geluidsscherm van het lawaai van de stad. En als ik maar lang genoeg loop, dan hoop ik antwoorden te vinden in de stilte voorbij de storm aan gedachten.

'Hola Mono Callejero, cómo estás?' roept iemand me na.

Hallo Straatblanke, hoe gaat het met je?

De stem klinkt ver weg, want de regen is overgegaan in een tropische hoosbui. Dikke druppels zijn veranderd in waterstralen die als slierten natte spaghetti uit de hemel vallen. Ik kijk op vanonder mijn paraplu en zie een gedrongen man staan met een gitzwarte poncho die glimt van de regen. Ik staar in de donkere holle loop van een enkelloops hagelgeweer dat nonchalant op zijn arm rust, zoals een kind op die van een ervaren moeder. De man zwaait naar me en lacht. Het is een van de vele

bewakers die hier in mijn straat een appartementencomplex in de gaten houden. Ik glimlach flauw en zwaai terug. Ik loop door, want vannacht moet er gelopen worden.

Ik ben een looper. Tenminste, dat wil ik anderen graag laten geloven. Sinds kort weet ik dat ik een wegloper ben. Voor angst die ik niet wil voelen. De angst jaagt me op door de straten van Medellín.

1 Bekend terrein

Ik kan even geen reden bedenken waarom ik hier sta. Aan Schiphol kan het niet liggen, want de luchthaven is door de jaren heen een oude bekende geworden. De onzichtbare kracht die me de aankomsthal in duwt is net iets sterker dan mijn tegenzin.

Ik sta aan de rand van de grote vertrekhal, kijk neer van het bord met de vertrektijden en staar een moment naar de glanzende stenen vloer. Ik volg een grillig dweilspoor dat door een machine is getrokken. Het spoor is vers. Als ik weer opkijk, zie ik mensen om me heen zwermen; ze worden allemaal gedreven of misschien juist wel aangetrokken door een kracht die net zo onzichtbaar is als de kracht die mij voortduwt. Bij de meeste mensen rollen koffers op wieltjes slaafs achter hen aan. Ik zie slechts een enkel schichtig echtpaar van eind zestig, schat ik, dat het op de ouderwetse manier doet. Met gesokte voeten in sandalen zeulen ze rond met een ouderwetse wielloze koffer, die vers is ingepakt met doorzichtig veiligheidsfolie. Naoorlogse zuinigheid, gok ik.

Recht voor me staren de Starbucks en de Burger King me aan. Terug van nooit weggeveest, zo lijkt het. Zoals altijd wenkt de Starbucks naar me. Niet echt natuurlijk, en toch voel ik een lichte maar dwingende drang die elke koffiejunk zal herkennen. 'Ha Pelle, blij je weer te zien, man,' lijkt een stem te zeggen. 'The usual? Een dubbele espresso for the road?' Ik schud zowaar mijn hoofd, alsof ik een echt persoon voor me heb. Vandaag kan ik de cafeïne er niet bij hebben.

Normaal zou ik genieten van deze plek, waar ik vaak spannende reizen en nieuwe avonturen begon van maanden, of soms zelfs jaren. Zodra ik door de securitycheck was, zou ik rondhangen bij de taxfreeshops om de tijd te doden. Niet om de winkels te bekijken, maar de mensen. De laatste keer dat ik daar liep, nog niet eens zo lang geleden, was ik gefascineerd geraakt door een meisje met een zorgvuldig gestileerde armoedeloek. Ze droeg een camouflageshirt met een groot rood hart dat op de achterkant was genaaid. Daaronder had ze een katoenen broek met strepen aan. De wijde broekspijpen fladderden om haar lange benen toen ze op haar sandalen langs de winkels liep. Mooie billen had ze. Van die ronde en

elastische, maar toch stevige. Ze kwamen fantastisch uit in die dunne broek. Ik was onder de indruk geweest, maar iets anders aan haar trok ook mijn aandacht: de enorme bos dreadlocks die ze als een bundel brandhout op haar hoofd had geknoopt. 'Haarkanker,' hoorde ik mezelf fluisteren. Zo noemde een goede vriend van me dat steevast. Grappig hoe dat werkt. Zoals een vriendin van mij niet naar de talrijke vertakkingen van een boom kan kijken zonder aan longen te denken, zo kan ik niet naar dreadlocks kijken zonder aan het woord haarkanker te denken.

Nu sta ik weer voor de winkeltjes. Maar deze keer loop ik ze voorbij. Ik heb geen zin om mensen te bekijken. En ik heb nog minder zin in deze reis. Ik denk aan al de reizen die ik heb gemaakt en vraag me af waarom deze anders is. Ze zijn altijd spannend geweest, soms zelfs heel spannend. Ik hoef alleen maar te denken aan die ene keer begin maart 1995. Toen liep ik hier langs dezelfde winkels. Mijn borstkas zat in een bankschroef die bij elke uitademing een beetje werd aangedraaid. Mijn hart probeerde zich uit alle macht via mijn keel een weg naar buiten te wurmen. Ik hoef er maar aan te denken om het weer te voelen.

Ik kan mezelf zó weer zien staan in de vertrekhal, nu dertien jaar geleden. Een jongere variant met een groen-bruin camouflagepak aan en een blauwe baret met VN-embleem op de kaalgeschoren schedel. Ik stond opgesteld tussen andere jongens met dezelfde camouflagepakken en blauwe baretten. 'Vers vlees,' riep een sergeant lachend, 'klaar om verscheept te worden.' De jonge ik lachte niet. Die sergeant ging straks weer naar huis, ik werd naar een burgeroorlog in Bosnië gebracht. Een halfjaar eerder was ik op het idee gekomen om me vrijwillig aan te melden voor de VN-vredesmissie; jaren later zou ik het sarcastisch 'dat briljante idee' noemen. Het was me duidelijk geweest dat ik mijn dienstitijd niet in een barak op de Nederlandse heil wilde doorbrengen. Ik ging 'iets goeds' doen voor de wereld. En wat 'iets goeds' inhield was voor de jonge versie van mezelf net zo helder als het antwoord op de vraag wat de kleur van vers gras was in de lente. Mensen die vroegen waarom ik naar Bosnië wilde, begrepen mijn 'iets goeds doen'-uitleg meteen en bezegelden die met een goedkeurende knik. Een halfjaar later, op de terugweg van Bosnië naar Nederland, in het laadruim van een Belgische Hercules – die een

jaar later zou neerstorten op het vliegveld van Eindhoven met een heel fanfarekorps aan boord – was de betekenis van ‘iets goeds’ een stuk vager geworden.

Maar die dag in maart geloofde ik nog in ‘iets goeds’ doen. Al was het wel het laatste waaraan ik dacht toen de sergeant het peloton met een brul in beweging bracht en ik afmarcheerde richting een vliegtuig met Sarajevo als bestemming. ‘Links! Links! Links-Rechts-Links!’ brulde de sergeant die naast het peloton meeliep. De zware legerschoenen dreunden ritmisch, en de stenen vloer trilde. Ik marcheerde op de automatische piloot. Mijn armen zwaaiden van voren naar achteren mee op het ritme. Op weg naar het vliegtuig had ik alleen maar angstige fantasieën. Ik zag in gedachten een grimmig kijkende Servische sluipschutter voor me met een stoppelbaard en een vies oud legeruniform die het vizier van zijn geweer op het voorhoofd richtte van een leuke blonde negentienjarige jongen. De sluipschutter haalde even zijn vinger van de trekker om met dezelfde hand de fles met merkloze wodka die naast hem stond aan zijn mond te zetten. Hij zette de fles neer en schoof zijn baret, waarop een rode sovjetster gespeld was,

verder naar achteren. Hij legde het geweer opnieuw aan en keek door de lens van het vizier. Hij plaatste het zwarte kruis voor de tweede keer precies op het voorhoofd van de blonde jongen die zo vrolijk lachte. De man spande de vinger rond de trekker, die iets naar achteren meebewoog, en ademde langzaam uit...

'HALT!' brulde de sergeant op dat moment. Het peloton kwam abrupt tot stilstand, en ik belandde met een schok weer in de realiteit.

Ik kan me het visioen dertien jaar later nog goed herinneren. De korte intense angst. De paniek waardoor ik even uit de pas was gaan lopen tijdens het marcheren. Maar de angst was even snel verdwenen als hij gekomen was. Het was bij die ene donkere fantasie gebleven. Tijdens de reis die ik nu ga maken, zal ik geen grimmige mannen tegenkomen die een kogel door mijn kop willen schieten. Maar er wacht iets op me dat me meer angst aanjaagt. De gedachte eraan zorgt voor dezelfde korte paniek als toen, en dat gaat nu al dagenlang zo. Het overvalt me in golven. Alle zin die ik had toen ik het plan voor deze reis bedacht is verdampt.

Het spel begint enkele dagen voor elke reis die ik maak, dat weet ik ondertussen. Opeens zijn ze er, de gedachten die twijfel en angst

injecteren als een snel werkend gif. Deze keer waren ze er vroeger bij dan normaal, al anderhalve week voor mijn vertrek. Ik zat bij mijn ouders thuis op de bank een tijdschrift te lezen dat me vertelde dat ik het verloren paradijs op de Bay Islands voor de Caribische kust van Honduras moest zoeken. Foto's van witte stranden en gekleurde clownvissen in het wuivende koraal moesten me overtuigen. En toen waren ze er opeens, als bezoek dat aanbelt terwijl je nog onder de douche staat.

Waarom wilde je ook alweer de Camino naar Santiago de Compostela lopen, Pelle? Je krijgt toch geen antwoorden. De eenzaamheid vreet je tergend langzaam van binnenuit op. Je hóéft niet te gaan, blijf gewoon thuis. Of dan die Bay Islands, die zijn ook niet verkeerd. Leuk, man, je kunt er vast ook surfen.

'Eenzaamheid?' had Myrthe verbaasd uitgeroepen. 'Ben je bang voor éénzaamheid?'

Myrthe is een goede vriendin voor wie ik geen geheimen heb. Nou ja, bijna geen geheimen. We stonden een week voor mijn vertrek - tijdens mijn eerste twijfels - samengepropt onder de terrasverwarming voor een kroeg op de Grote Markt in Den Haag. Het was koud, en de sigarettenrook viel niet te onderscheiden

van de waterdamp die ik uitblies. Ze merkte dat ik niet meer zo enthousiast was over de Camino als een paar weken daarvoor. Ik had haar na lang aandringen verteld wat mijn grote angst was als ik aan de lange voettocht dacht. Ik had eraan toegevoegd dat ik het zelfs spannender vond dan mijn verscheping richting Bosnië.

‘Ik heb nog nooit iemand ontmoet die bang is voor mogelijke eenzaamheid dan voor een mogelijke kogel in het brein. Eenzaamheid overleef je wel, Pelle, een kogel in je hersenpan niet.’

‘En het is nog zelfopgelegde eenzaamheid ook,’ zei ik haast verontschuldigend.

‘Volgens mij ben je vooral bang voor wat je tijdens perioden van eenzaamheid bij jezelf gaat tegenkomen.’ In dezelfde adem vervolgde ze: ‘En wat vindt je Colombiaanse vriendinnetje er eigenlijk van dat je de Camino gaat lopen en een maand van de radar verdwijnt?’

Ik had gehoopt dat Myrthe daar niet over zou beginnen. Ze was streng voor me vandaag.

‘Daar vindt ze niet veel van. Ik heb haar gezegd dat ik deze maand voor mezelf nodig heb en dat ik een radiostilte inlas. Daar reageerde ze niet echt op. Volgens mij vond ze het wel

oké. Daarna zie ik haar snel weer, want zodra ik ben aangekomen in Santiago de Compostela reis ik via Madrid door naar Colombia.’

Myrthe keek me een tijdje aan maar zei niks. Ze trok aan haar sigaret en staarde weer voor zich uit, terwijl ze de rook vanuit haar mondhoek schuin naar boven de avond in blies. Haar blik was net iets te lang en indringend geweest, en net zo streng als haar vragen hadden geklonken. Ik wist dat ze me niet geloofde. Ze kende ondertussen de verhalen over mijn Colombiaanse vriendinnetje. Maandenlang had ze alle liefdesperikelen meegekregen via onze wekelijkse en als de situatie ernstig was soms dagelijkse chatsessies. Esperanza heette ze. Esperanza Montoya-Velez. Nog geen twee weken nadat ik Esperanza had leren kennen, wees Myrthe me erop dat als er problemen waren, ik het altijd over Montoya-Velez had. Als het goed ging, noemde ik haar Esperanza. In de chat ging het vaak over Montoya-Velez, wat al snel werd afgekort tot MV.

Ik had Esperanza een jaar eerder leren kennen in Medellín, waar ik toen nog woonde. Montoya-Velez leerde ik al snel daarna kennen. Op het moment van onze ontmoeting werkte ik al bijna twee jaar in Colombia voor een

humanitaire organisatie van de Verenigde Naties. De relatie was vanaf het begin moeilijk, en dat was een understatement. Ik durf zelfs te spreken van een emotionele rollercoaster van het verslavende soort. Myrthe kende mijn vriendin niet persoonlijk, maar uit mijn verhalen kon zij opmaken dat Esperanza zeker wel iets zou vinden van die maand radiostilte.

‘Waarom ga je eigenlijk, als je er zo tegen opkijkt?’ Myrthe bleef met een frons in haar voorhoofd voor zich uit staren en had onder-tussen een nieuwe sigaret opgestoken. Voor-dat ik kon antwoorden, vervolgde ze: ‘Wat dacht je in vredesnaam toen je op dit idee kwam?’ Voor de tweede keer die avond keek ze me indringend aan.

2 Het besluit

Op de avond dat ik de beslissing nam om de Camino naar Santiago de Compostela te lopen, dacht ik niet zo veel, om eerlijk te zijn. Zes maanden voor mijn Camino begon, zat ik in WOKA, mijn stamkroeg in Medellín. De lokaal gedestilleerde Ron Viejo de Caldas in mijn vierde cuba libre deed zijn werk.

Door WOKA een kroeg te noemen doe ik het eigenlijk tekort. Het is een kitscherige vijfsterren-openluchtbar op het dak van een gebouw van drie verdiepingen, midden in het kolkende uitgaansgebied. Hippe mensen concurreren er met elkaar om gezien te worden. Her en der staan metershoge nepbomen met lianen eroverheen gedrapeerd die net zo nep zijn. De ruimte is langwerpige, met aan het ene uiteinde een watervalletje dat vanaf een balkon naar beneden stort, en aan de andere kant een immens aquarium waar fluorescerende vissen verveeld heen en weer zwemmen. Tussen de bomen staan groepjes sofa's die een spectaculair uitzicht over de stad bieden.

Ik zat op mijn vaste sofa op een verhoging aan de zijkant, zodat ik de hele bar kon

overzien; ik reserveerde die plek van tevoren als ik met vrienden langskwam. Die avond keek ik gelaten naar de mensen in de bar. De koning op zijn troon, zo grapte een goede vriend altijd. Ik zag mezelf liever als high-end antropoloog die liever bij de inheemse vips zat dan ergens in de Colombiaanse jungle bij een indianenstam waar ik uitgedroogd door de diarree de bloedzuigers van mijn huid moest schrapen.

Tijdens de tweeënhalf jaar dat ik in deze bar kwam, had ik de mensen goed kunnen bestuderen. Ik had ze onderverdeeld in twee groepen. De ene groep bestond uit jonge hippe figuren: modellen, soapacteurs, profvoetballers uit de slums die ineens rijk waren geworden, of verwende ettertjes met rijke ouders. De tweede groep bestond uit oerlelijke mannen van middelbare leeftijd die met een snor hun gegroefde gezicht camouflerden en er niet meer in slaagden om hun vette pens in de broek van hun slechtzittende pak te proppen. Ze kwamen binnen met bloedmooie meisjes die ten minste twintig jaar jonger waren dan zichzelf. Ik had geprobeerd het anders te zien, maar uiteindelijk leken die meisjes niets meer dan giechelende accessoires met korte rokjes, hoge naaldhakken en opgepompte borsten. De

mannen waren vaak zakenmannen wie het goed ging in de groeiende economie, of secondanten van de nieuwe drugsbaronnen die onderling het cocaïne-imperium van Pablo Escobar hadden verdeeld. Het handjevol buitenlanders dat in Medellín woonde was verdeeld over deze twee categorieën. Wat beide groepen met elkaar gemeen hadden, was dat de leden 'play' waren, zoals de Colombianen het zelf noemden. Play ben je wanneer je geld hebt en dat de wereld laat weten. Ik was half play. Gedoog-play op zijn Nederlands. Ik had een 'narcoment', een luxeappartement gebouwd door projectontwikkelaars die hun narcogeld kwijt moesten, en ik kwam in opzichtige bars in chique buurten waar de lokale rijken ook kwamen. Mijn grote manco: ik had geen mafionetta. Zo'n grote pooierbak met geblindeerde ramen was een must voor iedereen die play was of wilde zijn. Ik was een rare, want ik kwam lopend naar de kroeg... *Mono Callejero*.

Ik hing onderuitgezakt op de tweepersoonssofa. Naast me zat Freja, en op de tweepersoonssofa tegenover me zaten Emma en Fernando. Freja en Emma woonden en werkten sinds een jaar in Medellín. Freja was een trotse jonge Deense vrouw die net als ik voor

de VN werkte. Emma was een zachtaardige Zwitserse die al jaren wereldwijd van oorlogsgebied naar oorlogsgebied reisde voor het Internationale Rode Kruis. Fernando was de Colombiaanse chauffeur van mijn kantoor, en hij was ondertussen mijn beste vriend geworden. Hij kwam oorspronkelijk van de andere kant van het immense land. Bijna achthonderd kilometer verderop in Mocoa, vlak bij de grens met Ecuador, was hij ooit uit de donkere vulkanische aarde getrokken. Hij was daarom net als ik een soort buitenstaander in Medellín. Ik keek naar ze, alle drie mooie personen, goede vrienden. Maar ik hield me wat afzijdig terwijl ze druk met elkaar in gesprek waren. Zoals altijd zat Fernando Emma te plagen. Hij begon aan Freja te beschrijven hoe hij haar gisteren aan het blozen had gekregen.

‘Ay Fernando,’ giechelde Emma verlegen.

Ook vandaag was het hem weer gelukt.

Fernando vertelde dat hij een dag eerder met mij had afgesproken om koffie te drinken in een barretje. Toen we aankwamen, zagen we Emma alleen aan een tafeltje zitten, verzonken in een tijdschrift. Toen Fernando haar naam riep, sprong ze verrast op uit haar stoel. ‘Ay chicos, wat een leuke verrassing jullie hier te

treffen,' had ze uitgeroepen. 'Dat is toevallig, want ik dacht vandaag nog aan jullie!' 'Alleen vandaag?' had Fernando semi-verontwaardigd gevraagd, om er vervolgens mierzoet aan toe te voegen: 'Ik denk elke dag wel een keer aan je.' Haar blanke huid was in een fractie van een seconde knalrood.

Freja gooide haar Deense hoofd in haar nek zodat haar lach er makkelijker uit rolde. Ondertussen sloeg ze Emma met haar platte hand op de knie. Emma werd nog roder. Fernando keek tevreden naar het effect van zijn nieuwe plaagronde.

Ik glimlachte. Het ging goed met me, heel goed zelfs. Tenminste op het oog. Ik had een leven waar veel mensen in mijn cirkel van droomden. Ik had een goedbetaalde baan bij de Verenigde Naties en leefde in luxe. Ik mocht op kosten van de zaak in een spectaculair mooi land wonen en rondreizen, en ik had een groep lieve vrienden om me heen verzameld in Medellín. Medellín, de stad waar ik inmiddels verliefd op was geworden.

Terwijl het geklets naar de achtergrond verdween, keek ik dromerig vanuit de sofa uit over de nachtelijke miljoenenstad. Hij lag bijna letterlijk aan mijn voeten. De oranje gloed van

duizenden straatlampen bedekte Medellín als een laaghangende mist die niet kon ontsnappen uit de diepe vallei. Ik vond het jammer dat buiten Colombia de mensen Medellín vaak alleen associeerden met cocaïne en Pablo Escobar. Pablo was slecht nieuws geweest voor de stad en had het imago van de coke dealende Colombiaan gevestigd in de wereld. Een Colombiaanse collega vertelde mij ooit dat elke keer dat hij op familiebezoek ging in Amerika, hij bij de grenscontrole uit de rij werd gehaald door de Amerikaanse migratiedienst. Hij werd dan meegenomen naar een klein kamertje. Omdat ik erg nieuwsgierig van aard ben, vroeg ik wat er gebeurde in zo'n kamertje. Mijn collega zei niks, maar met een veelzeggende glimlach beeldde hij teatraal uit hoe er dunne elastische handschoenen werden aangetrokken. Vervolgens deed hij alsof hij zijn broek tot op de knieën liet zakken en ging hij met gestrekte armen voorover geleund tegen een muur staan. Hij trok een pijnlijk gezicht en bleef me met een grimas een poosje aankijken. Gevoel voor drama kon ik hem niet ontzeggen. 'Ik denk me dan dat ik vijftien jaar na zijn dood nog steeds genaaid word door Pablo Escobar,'

zei hij met een knipoog, terwijl hij nog steeds voorovergebogen tegen de muur leunde.

En daar zat ik dan, uitkijkend over Medellín, dat ook een beetje mijn Medellín was geworden. De stad was bezig als een feniks te herrijzen uit de puinhopen die de oorlogen tussen de drugskartels en de staat hadden achtergelaten. De coke was er nog steeds, maar Escobars terreur was een slechte herinnering die zeker bij de jonge mensen langzaam aan het vervagen was. De stad bruiste. Er waaide een nieuwe wind, en men was optimistisch en enthousiast. Medellín, de stad waar mijn hart sneller van ging kloppen. De stad van de tegenstellingen. De stad waar haat en liefde hand in hand gingen. De stad van heiligen en oorlogsmisdadigers. De stad van of heel arm of heel rijk. De stad met de mooiste vrouwen en de lelijkste mannen. De stad van de eeuwige lente. De stad waar het elke dag rokjesdag was. De stad leefde, en ik bestelde mijn vijfde cuba libre.

Een mooi meisje kwam aangelopen en zette vier drankjes op ons tafeltje neer: twee margarita's en twee cuba libres. Het was Melissa. Ik herkende de mooie donkerbruine ogen en de sensuele glimlach van een afstand. Ze werkte al twee jaar bij WOKA, en dat was ook hoelang we

elkaar kenden. We waren vrienden geworden. Ze wist dat ik mijn cuba libre dronk met Ron Viejo de Caldas, de beste Colombiaanse rum, cola light omdat ik aan de lijn was, een scheutje limoensap voor de bite en veel ijs. Bij het weggaan knipoogde ze en maakte een telefoongebaar met haar hand. Ik knipoogde terug en knikte gelaten.

Medellín keek me aan met haar twinkelende donkere ogen en probeerde me over te halen nog één dag langer te blijven om te lachen en te dansen. Maar die avond was Medellín niet langer genoeg om te compenseren voor de schrapende onvrede die me van binnenuit uitholde. Ik wilde weg.

3 Humanitaire incidenten

Mijn onvrede zat diep; ik was er tot op celniveau in gemarineerd. Niet alleen door mijn moeizame maar toch ook spannende relatie met Montoya-Velez, maar vooral door mijn werk. Ik schaamde me voor deze onvrede. Het was van die luxe ontevredenheid. Van die calvinistische 'je hebt het goed, dus je moet niet zo zeiken'-onvrede.

De schaamte kwam ook door mijn salaris. De VN betaalde vijfduizend dollar per maand voor mijn juniorbaan, en ik kreeg eenmalig vijftienduizend dollar cash aan verhuiscash en een oplopende huursubsidie naarmate de huur hoger werd en de buurt exclusiever. Dat het allemaal belastingvrij was, werkte zeker niet schaamte verlagend. Ik had de schaamte nog enigszins binnen de perken weten te houden door ervan af te zien belastingvrij een geblindeerde mafionetta aan te schaffen met van die opzichtige diplomatennummerborden. Wat het erger maakte, was dat ik volledig uitbetaald werd in Colombiaanse peso's. Elke maand kreeg ik een keurig bankafschrift van mijn Colombiaanse bank Banco Sudameris dat me vertelde dat

mijn salaris weer tijdig was gestort. ‘Het enige wat de VN op tijd doet, is het storten van salaris,’ vertelde ik aan wie het maar wilde horen. Ik hoefde allang mijn best niet meer te doen om cynisch te klinken. Twaalf miljoen Colombiaanse peso’s stond er op het afschrift. Ik verduidelijkte dat bedrag graag aan mensen: ‘Dat is een twaalf met zes nullen erachter.’

Een vriendin vroeg me ooit of ik het daar niet moeilijk mee had. Realiseerde ik me wel dat een Colombiaan met een minimumsalaris twee jaar moest werken om te verdienen wat ik in een maand binnenhaalde? En daar moest hij minstens vier kinderen en zijn vrouw van onderhouden.

‘En minstens twee maîtresses,’ had ik gegiecheld.

Mijn vriendin had niet gelachen.

Ik gaf het toe, maandelijks vierentwintig-honderd procent meer verdienen dan een hardwerkende Colombiaan speelde een rol bij mijn onvrede, maar het was niet de belangrijkste oorzaak. Wat voor mij het zwaarst meeteelde, was dat ik voor een organisatie werkte die naar mijn idee niks voor elkaar kreeg. Iedereen had het altijd druk. Ik ook, op mijn manier. Maar met wat, vroeg ik me vaak

vertwijfeld af. Men rende als een gek heen en weer, en ik probeerde mee te rennen. Ik stelde me vaak een doosje vol mieren voor die uitgestrooid werden op de grond en doelloos elk een kant op begonnen te rennen, ronddraaiend in cirkeltjes. Achteraf gezien had ik die observatie al eerder gedaan in 1995, toen ik als VN-blauwhelm in Bosnië zat. De officiële naam van de vredesmissie was UN-PROFOR geweest, maar mijn mede-blauwhelmen en ik hadden haar al snel omgedoopt tot RUN-PROFOR.

Door alles wat ik meemaakte, vroeg ik me regelmatig af hoe vaak een mens in zijn leven oprecht verbaasd kon zijn. De afgelopen jaren in Colombia was het aantal keren dat ik van de ene verbazing in de andere was gevallen behoorlijk opgelopen. Het was geen verbazing van het goede soort. Elke keer als ik dacht dat ik alles had gezien, wist de VN er nog een schepje bovenop te doen. Ik had er zelfs een term voor bedacht: VN-verbijstering.

Het waren allemaal incidenten, net zoals de verbijsterende gebeurtenissen die ik in andere landen had meegemaakt incidenten waren geweest. Een daarvan was dat een bedrijf na een verwoestende orkaan in Honduras eind jaren negentig pallets vol met blikjes Slim Fast had

gestuurd. 'Snel en gezond afvallen' stond er op het etiket. Een ander incident was dat er een zeecontainer vol met gebruikte schoenen binnenkwam waarin ik drie rechterschoenen vond tussen de 12 331 linkerschoenen, en dan was er nog het goedbedoelde theaterproject dat Lieve, een leuke Belgische jongedame, had opgezet in een nieuwe herhuisvestingswijk in het noorden van Guatemala om de sociale banden tussen de jonge bewoners te versterken; de lokale smeris vertelde later dat driekwart van de jongeren zich binnen een jaar gezamenlijk had verbonden aan een internationaal opererend drugsnetwerk, dus dat nader tot elkaar brengen was wel gelukt.

Dat drugsnetwerk verzorgde de handel in cocaïne; vanaf de cocaveldjes in Colombia tot aan de wc's van hippe clubs in New York. Met regelmaat bezocht ik dorpen op het platteland die vol stonden met roestige borden waarop een projectnaam en een serieus bedrag in dollars te zien was, evenals een groot logo van de organisatie die het project had verzorgd. De overblijfselen van de projecten waren vaak even roestig als het bord zelf.

'Hoe ben je toch zo cynisch geworden, Pelle?' had Freja me op een dag gevraagd. Ze

had oprecht bezorgd geklonken. 'Ik kan me gewoon niet voorstellen dat je altijd zo bent geweest.'

'Ik? Cynisch?' In een reflex ontkende ik. Maar ze had gelijk. Ik wist zelfs het moment nog waarop het tien jaar eerder was begonnen.